

تکابشما

وفاقی

پروش

حسین میرت

سرشناسه	مسرت، حسین، ۱۳۳۹-
عنوان و نام پدیدآور	کتابشناسی وحشی بافقی / پژوهش: حسین مسرت.
مشخصات نشر	یزد: توز و قلم، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۲۴۰ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۶۵۳-۰۴-۴
وضعیت فهرست نویسی	فیفا.
موضوع	وحشی بافقی، کمال الدین، ۹۹۱-۹۹۳۹ ق. — کتابشناسی.
رده بندی کنگره	۱۳۹۲ PIR ۶۱۶۳ / ۱۲
رده بندی دیویی	۸۱۶ / ۴
شماره کتابشناسی ملی	۳۲۵۵۱۲۶

«کتابشناسی وحشی بافقی»

پژوهش: حسین مسرت

✦ خوشنویس:	استاد محمود رهبران
✦ ناشر:	انتشارات توز و قلم
✦ واژه آرایان:	روحانه و مهدی حاتم پور
✦ صفحه آرا:	بتول خاتمه زاده
✦ طرح جلد:	عباسعلی نجم آبادی
✦ نوبت چاپ:	اول - تابستان ۱۳۹۲
✦ شمارگان:	۱۰۰ نسخه
✦ قیمت:	۹۵۰۰ تومان
✦ شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۶۶۵۳-۰۴-۴

یزد: خیابان شهید مطهری، روبروی اداره مالیات بر ارزش افزوده، حافظ، حافظ ۳، پلاک ۶

تلفن: ۵۲۲۰۰۰۷ - ۵۲۲۰۰۰۸ (۰۳۵۱)

کلیه حقوق مادی اثر، از جمله انتشار و تکثیر، با رعایت قوانین جاری و آتی و قانون حمایت از مؤلفان و منتقدان، انحصاراً در اختیار اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان یزد است.

فهرست مندرجات

❖ مقدمه	۹
❖ دیباچه	۱۱
❖ نشانه‌ها	۱۵
❖ بخش نخست: کتاب‌های چاپی	۱۷
۱- آثار وحشی‌بافقی	۱۹
۲- کتاب‌های مستقل درباره وحشی‌بافقی	۳۴
۳- بخشی از کتاب (صفحه‌شناسی)	۳۷
❖ بخش دوم: گفتارها	۱۱۳
۱- گفتارهای مستقل	۱۱۵
۲- بخشی از گفتار	۱۳۳
❖ بخش سوم: نسخه‌های خطی	۱۶۳
۱. آثار وحشی‌بافقی	۱۶۵
الف) بیمار و طبیب	۱۶۵
ب) حمارنامه	۱۶۵
پ) خسرو و شیرین (= فرهاد و شیرین)	۱۶۶
ت) خلد برین	۱۶۷
ث) دیوان	۱۷۰

ج) ساقی‌نامه.....	۱۷۷
چ) شیرین و فرهاد (=فرهاد و شیرین).....	۱۷۸
ح) کلیات.....	۲۰۶
خ) لیلی و مجنون.....	۲۰۸
د) منتخب اشعار.....	۲۰۸
ذ) ناظر و منظور.....	۲۰۹
ر) نامه.....	۲۱۰
ز) واسوخت.....	۲۱۰
س) یوسف و زلیخا.....	۲۱۲
۲. بخشی از آثار وحشی‌بافقی.....	۲۱۲
الف) جنگ، بیاض، سینه، مجموعه.....	۲۱۲
ب) کتاب، تذکره.....	۲۲۱
❖ بخش چهارم: دیگر موارد.....	۲۲۵
۱- پایان‌نامه، پژوهش.....	۲۲۷
۲- سخنرانی.....	۲۳۰
۳- تصنیف، موسیقی.....	۲۳۱
۴- نقاشی.....	۲۳۱
۵- فیلم.....	۲۳۲
۶- لوح فشرده.....	۲۳۲
۷- بریل.....	۲۳۲
۸- ریزفیلم، دیجیتال، نسخه عکسی.....	۲۳۲
❖ تصاویر.....	۲۳۵

مقدمه

وحشی سبب دوری و این قسم سخن‌ها
آن نیست که ما هم نشنیدیم، شنیدیم
«وحشی بافقی»

خدا را شکر و سپاس می‌گوییم که سال ۱۳۹۲، با همت همه مسئولان و اهالی فرهنگ و هنر با نام و اندیشه وحشی بافقی همراه و همگام شد. همین اتفاق مبارک و خجسته باعث گردید که آثار ارزشمندی در باب این شاعر سینه‌سوخته، تدوین و انتشار یابد. در این میان، کتاب‌شناسی وحشی بافقی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. این اثر که توسط پژوهشگر ارجمند، جناب آقای حسین مسرت انجام گرفته، پاسخ به یک نیاز اساسی در زمینه شناخت روش‌مند و همه‌جانبه وحشی بافقی است. دامنه پژوهش‌ها و گفتارهای اندیشمندان در باب وحشی بافقی، از چنان گسترده است که می‌تواند باعث دشواری و سردرگمی محققان گردد. از این‌رو، مجموعه پیش‌رو می‌تواند قدمی مهم و اساسی در رفع این معضل باشد.

امید است آثاری از این دست که تدوین آن البته با دشواری‌های خاصی روبه‌روست، بتواند فرایند پژوهش‌های ادبی و هنری را تسهیل بخشد و افق‌های جدیدی بر ادب و اندیشه فارسی بگشاید.

در پایان، از همه عزیزانی که در جریان شناساندن وحشی بافقی به جامعه فارسی‌گوی ایران و جهان همتی بلند داشته‌اند، سپاس‌گزاری می‌کنم.

بهرام عبدالحسینی

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان یزد

و دبیر همایش ملی وحشی بافقی

www.ketab.ir

دیباچه

در اهمیت کتابشناسی، تاکنون سخن بسیار گفته شده و گفتارهای فراوانی هم در نشریات، ویژه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و هم در سرآغاز بسیاری از کتاب‌های کتابشناسی درج شده است.^۱ مختصر آنکه، با رشد بیش از پیش دانش و چاپ کتاب‌های فراوان در زمینه‌های گوناگون که اندوخته برخی از کتابخانه‌های گیتی را اکنون به فزون‌تر از ۲۰ میلیون عنوان رسانده است، بایستگی گردآوری و تدوین کتاب‌های راهنمایی که به گونه واسطه راه دسترسی شتابناک‌تر و آسان‌تر پژوهشگران را به کتاب‌ها و نشریات فراهم کند بیش از پیش احساس می‌شود.

بیش از یک سده است که دیگر از شیوه‌های جستجوی فردی در منابع موجود کاسته شده و اکنون زمان در هم‌کرد آگاهی‌های گردآوری شده است؛ یعنی سامان دادن یک کتاب‌شناسی بر پایه کتاب‌شناسی‌ها و مقاله‌شناسی‌های کنونی، به‌ویژه اکنون که پایگاه‌های مجازی و درگاه‌های اینترنتی نیز به گروه منابع مرجع پیوسته‌اند.

از اینرو، زمانی که به پشتکار مدیران فرهنگی استان یزد، طرح برگزاری همایش بزرگداشت وحشی‌بافقی در تابستان ۱۳۹۱ به تصویب رسید، آن هم بیست‌ویک سال

۱. بنگرید: کتاب‌شناسی نخستین گام اطلاع‌رسانی است: حسین مسرت، اطلاع‌رسانی، س ۱۱، ش ۱

(زمستان ۱۳۷۳): ۸۴-۶۹ // کتاب‌شناسی ابوالفضل رشیدالدین میبیدی، تهران: انجمن آثار و مفاخر

فرهنگی، ۱۳۷۴: ۸۱-۴۱.

پس از ارائه پیشنهاد آن از سوی نگارنده^۱، این جانب بر آن شد، نخست با بهره‌گیری از پژوهش عظیم کتاب‌شناسی بزرگان و نام‌آوران استان یزد که از سال ۱۳۶۲ آغاز کرده و تاکنون هزاران برگه (فیش) را گردآوری نموده بود، مقدمات این کار را پی‌ریزی کند، سپس در فرصت چندماهه‌ای که تا زمان برگزاری همایش در مهر ۱۳۹۲ است، تازه‌ترین منابع را از دیده گذرانده و می‌توان گفت بیشترین منابع مستقل و نیمه مستقل درباره وحشی‌بافقی دیده شده و حاصل آن کتابی است که پیش روی پژوهشگران فرهنگ و ادب فارسی قرار دارد.

طبیعت این گونه آثار چنین است که هیچ کس نمی‌تواند بگوید که کار بسامانی آماده کرده است و چه بسا صدها منبع نیمه مستقل باشد که نگارنده بدان دسترسی نداشته است، اما می‌تواند ادعا کند که بیشترین منابع مستقل (اعم از کتاب‌های چاپی و خطی و گفتارها) را دیده و در این کتاب‌شناسی آمده است، «ما به دلیل کمبود زمان، نگارنده علی‌رغم داشتن برخی فیش‌ها موفق به درج کتاب‌شناسی منابع لاتین نشد و این کتاب‌شناسی تنها شامل منابع فارسی می‌شود که در چهار بخش گردآوری و سامان داده شده است.

در این جا بایسته و شایسته است که یاد نیکی بشود از زنده‌یاد ایرج افشار که کتاب‌شناسی نوین ایران، مدیون تلاش‌ها، کوشش‌ها و پشتیبانی‌های اوست و همو بود که پیوسته نگارنده را بدین کار تشویق می‌نمود: «هم افتخار است آقای حسین مسرت که اینک با شوری تمام به معرفی کتاب‌های مربوط به یزد پرداخته است، کتاب‌شناسی کتاب‌های چاپ شده یزد و نیز کتاب‌های یزدی‌ها را ... به روش درست و امروزی کتاب‌شناسی گردآوری کند.»^۲

در پایان جای آن است که از اعضای هیأت علمی همایش بزرگداشت

۱. ندای یزد، س ۷، ش ۲۹۱ (۱۳۷۰/۸/۱): ۱ و ۳.

۲. مقدمه تذکره شعرای یزد، تألیف: عباس فتوحی‌یزدی، تهران: تاریخ، ۱۳۶۶: ۷.

وحشی‌یزدی که کتاب را به دیده تحسین نگریسته و آن را شایسته چاپ در آثار همایش داشته‌اند و نیز سرکارخانم ریحانه حاتم‌پور و آقای مهدی حاتم‌پور، واژه‌آرایان؛ سیدمحمد حسینی، ناظر چاپ و سرکارخانم بتول خاتم‌زاده، صفحه‌آرای این کتاب، سپاس‌گزاری شود.

گفتار با بهره‌گیری از گفته آن فرزانه چینی به پایان برده می‌شود: «اگر سعی می‌کردم خواهی‌های کارم پخته گردد، نگارش این کتاب هرگز به پایان نمی‌رسید.»

حسین مسرت

یزد - تابستان ۱۳۹۲

Hmasarrat@yahoo.com